

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la încetarea dreptului de folosință a hidrocarburilor transmis în baza Acordului de concesiune între Guvernul Republicii Moldova și Compania „Redeco” L.T.D. și constituirea Comisiei Guvernamentale de primire-predare întru realizarea transmiterii drepturilor patrimoniale ce decurg din Acordul de concesiune

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii de Guvern „Cu privire la încetarea dreptului de exploatare a zăcămintelor transmis în baza Acordului de concesiune între Guvernul Republicii Moldova și Compania „Redeco” L.T.D.”, (*în continuare - proiect*) a fost elaborat de Agenția Proprietății Publice.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Urmare a constatărilor Comisiei guvernamentale de supraveghere a executării Acordului de concesiune între Guvernul Republicii Moldova și Compania "Redeco" LTD din S.U.A care ulterior a fost cesionat S.R.L. „Valiexchimp", reieșind din atribuțiile și competența sa funcțională a fost prezentată situația cu privire la resursele de țiței și gaze naturale concesionate pe teritoriul Republic Moldova.

Astfel, la 6 iulie 1995 între Guvernul Republicii Moldova și Compania "Redeco" LTD S.U.A. a fost încheiat Acordul de concesiune în vederea cercetării și exploatării resurselor de țiței și gaze pe teritoriul Republicii Moldova.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 621 din 07.09.1995 Acordul menționat a fost aprobat.

La data de 10.10.2007, prin intermediul Hotărârii nr. 1102, Guvernul Republicii Moldova acceptat transmiterea în cesiune de către Compania "Redeco" LTD către S.R.L. "Valiexchimp" a tuturor drepturilor și obligațiilor ce decurg din Acordul de concesiune în vederea cercetării și exploatării resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova din 6 iulie 1995, cu excepția drepturilor de prospecțiune și explorare a resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova.

În scopul exercitării controlului asupra executării Acordului de concesiune, prin Hotărârea Guvernului nr. 621/1995, a fost instituită Comisia guvernamentală de supraveghere a acordului, și conform Hotărârii guvernului nr. 328/2020 componența comisiei guvernamentale a fost actualizată.

De la data intrării în vigoare a modificărilor din 05 iunie 2020 și pînă la 29 aprilie 2021, Comisia guvernamentală s-a întrunit în 5 ședințe.

Astfel, în rezultatul ședințelor desfășurate Comisia guvernamentală a constatat următoarele:

- Primele cercetări geologice în zona de sud a Republicii Moldova au fost efectuate în anii 1947-1955, 1958-1971 și 1995 - prezent. Tot în această perioadă a fost cercetate și descoperite zăcămintele de țiței „Văleni" și gaz „Victorovca".

- Zăcământul de țiței „Văleni” a fost cercetat în anul 1957-1959 cu rezerve de categoria C1 volum de -901 mii tone din acestea exploatabile 272 mii tone (aprobate de către Comisie de stat pentru rezerve de substanțe minerale utile proces-verbal nr. 3004 din 09.04.1960). Zăcământul de gaze „Victorovca” a fost cercetat între anii 1963-1966 cu rezerve în volum de 345,9 mln m3. Zăcământul de gaze „Victorovca” nu a fost aprobat de către Comisia de stat pentru rezerve de substanțe minerale utile din motivul cercetării insuficiente.

Astfel, prin acordul de cesiune către S.R.L. "Valiexchimp" a fost transmis dreptul de exploatare a hidrocarburilor pentru o anumită perioadă de timp, după cum urmează:

- Dreptul de exploatare pentru zăcământul de țiței "Văleni", a fost transmis pentru o perioadă de 20 ani, din anul 1995 până în anul 2005 (articolul B, pct. 1.1 și articolul C, pct. 1 din Acordul de concesiune);
- Dreptul privind exploatarea zăcământului de gaze "Victorovca", raionul Cantemir, a fost transmis pentru o perioadă de 20 ani, din anul 1996 până în anul 2016 (articolul B, pct. 1.1 și Articolul C pct. 1 din Acordul de concesiune);

Articolul B pct. 2.12 mai prevede că dreptul de exploatare se acordă pe douăzeci de ani începând din anul obținerii primei producții.

Conform informațiilor din Fondul de stat de informații privind subsolul din cadrul Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale, prima producție din zăcământul de gaze din „Victorovca” a fost obținută în anul 1997, iar din zăcământul de țiței „Văleni” în anul 2000. Astfel, a fost posibilă interpretarea diferită a termenului de exploatare a zăcămintelor.

Voința părților Acordului de concesiune a fost clar exprimată la pct. 1.1 art. B, care stabilește exact perioada pentru care s-a acordat dreptul exclusiv de exploatare a resurselor naturale și chiar dacă pct.2.12 art. B din Acord ar putea fi interpretat în sensul din care ar rezulta o altă perioadă, această interpretare nu ar putea fi admisă, deoarece ar contraveni pct. 1.1 art. B din Acord.

Prima extragere a țițeiului din zăcământului "Văleni" urma să aibă loc în anul 1995, iar le zăcământul "Victorovca" în anul 1996, totodată nerespectarea termenului de efectuare a extragerilor nu poate duce la extinderea termenului Acordului de concesiune. Dacă s-ar admite o interpretare a termenului Acordului, prin prisma primei extrageri de producție, menționăm că în Acord nu e specificat care producție de țiței sau gaz, astfel indiferent de zăcământ, prima extragere de producție conform formularului 6-gr prezentat de companie către Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, a avut loc în anul 1997. În acest context drepturile de exploatare a zăcămintelor sunt acordate pentru un termen de 20 de ani și dacă s-ar admite interpretarea termenului conform primei extrageri, acordul a expirat în anul 2017.

În sensul celor expuse mai sus s-a constatat expirarea Acordul de concesiune.

În contextul efectuării controalelor de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului PV-IPM-202001039 din 11.09.2020 și PV-IPM-2020-01081 din 16.09.2020 la

compartimentele Siguranța, ocupațională și condițiile de extragere a substanțelor minerale și a cerințelor speciale de protecție mediului înconjurător s-a constatat că S.R.L. „Valiexchimp” exploatează zăcământul de țiței „Văleni” și gaze „Victorovca” cu abateri de la cadrul legal în vigoare în domeniul protecției mediului.

Respectiv pe toate compartimentele inspectate de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului au fost constatate nereguli și înaintate prescripții de înlăturare a acestor potrivit proceselor-verbale.

În contextul efectuării controlului de către Agenția pentru Supraveghere Tehnică la zăcământul de gaze „Victorovca” fiind consemnat potrivit procesul-verbal de control PV-AST-2020-00308 din 04.08.2020, s-au constatat multiple încălcări a cerințelor actelor legislative și a documentelor normativ-tehnice de profil fiind prin urmare relatate printr-un raport comisiei guvernamentale.

Respectiv încălcările constatate în cadrul controlului de către Agenția pentru Supraveghere Tehnică pot fi apreciate ca grave și la unele compartimente inclusiv ca foarte grave potrivit art. 5¹ al Legii nr. 131/2012 și drept urmare i s-a prescris sistarea activității la exploatarea instalațiilor tehnice și tehnologice la obiectul prenotat inclusiv exploatarea sondelor.

Menționăm că, la data de 22 februarie 2021 Serviciul Fiscal de Stat a finalizat controlul fiscal inițiat la S.R.L. „Valiexchimp” care a avut drept scop stabilirea volumelor de țiței și gaze extrase din zăcământul de țiței „Văleni” și gaz combustibil „Victorovca”. În procesul de efectuare a contorului au fost depistate mai multe nereguli precum: lipsa parțială a evidentei contabile precum și refuzul administratorului insolvabilității de a prezenta explicații și documente la solicitarea SFS. Rezultatele controlului fiscal efectuat de către organele competente la S.R.L. "Valiexchimp" la data de 22.02.2021 au fost remise în adresa Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și ulterior la data de 29.04.2021. au fost prezentate în cadrul ședinței comisiei guvernamentale. Totodată, în cadrul ședinței din 29.04.2021 Serviciul Fiscal de Stat a prezentat informația referitor la achitarea plăților pentru arendă care s-a calculat reieșind din prețul de cost pentru gazul extras, luând ca bază prețul de cost pentru 1 m³ de gaz vândut, iar pentru țițeiul extras - prețul unei tone de țiței comercializat. Pentru anii 2010 - 2020, potrivit surselor disponibile valoarea totală a costului țițeiului extras a constituit 160 271 634,17 lei pentru 89 694 357 kg și valoarea totală a costului gazului extras a constituit 4 037 840,85 lei pentru 919 934,00 m³. Astfel, conform rezultatelor controlului fiscal și informațiilor prezentate în cadrul ședinței Comisiei guvernamentale din 29.04.2021, de către Serviciul Fiscal de Stat, s-a constatat că: agentul economic S.R.L. "Valiexchimp" pe perioada exploatării zăcământul de țiței „Văleni” și gaz combustibil „Victorovca” au avut extrageri și vânzări anual. De la primele extrageri și vânzări de țiței și gaze extrase din zăcământul de țiței „Văleni” și gaz combustibil „Victorovca”, S.R.L. „Valiexchimp”, a acumulat datorii, care urmau să fie achitate la bugetul de stat, reieșind din plata de arendă pentru utilizarea subsolului, în sumă

ce constituie aproximativ 62,5 mln lei. S.R.L. „Valiexchimp”, nu și-a onorat obligațiunile prevăzute conform Acordului de concesiune. Reieșind din cele susmenționate, Comisia guvernamentală a stabilit că:

- a expirat termenul de 20 ani indicat la art. B pct. 1.1. perioadă pentru care a fost încheiat Acordul de concesiune, nefiind extins acest termen în procesul exploatări zăcământului de țiței „Văleni” și gaz combustibil „Victorovca”;
- S.R.L. „Valiexchimp” nu s-a conformat cerințelor și normelor legale prevăzute de legislația care reglementează modul de exploatarea în acest domeniu;
- S.R.L. „Valiexchimp” nu și-a onorat corespunzător obligațiunile asumate inițial de Guvernul RM prin neachitarea plății de arendă a subsolului regulat și în volum deplin, acumulând astfel datori de aproximativ 62,5 mln. lei față de bugetul de stat;
- concesionarul a avut o gestionare defectuoasă a activității economice a întreprinderii, ce a condus la intrarea în procedură de insolabilitate a S.R.L. „Valiexchimp”.

Termenul de valabilitate Acordului de concesiune, încheiat la 6 iulie 1995, între Guvernul Republicii Moldova și Compania de exploatare a resurselor "Redeco" LTD S.U.A., aprobat prin HG nr. 621/1995 și cesionat ulterior către S.R.L. "Valiexchimp" prin HG nr. 1102/2007, a expirat, iar clauzele Acordului de concesiune menționat, în prezent, nu mai corespund cerințelor de oportunitate, care presupun în mod obligatori întrunirea unui raport de conformitate între clauzele acestuia și normele prevederilor legale în vigoare, fapt pentru ce, prevederile Acordului de concesiune au devenit caduce.

Prin Hotărîrea Parlamentului nr. 163 din 04.11.2021 a fost instituită Comisia Parlamentară de ancheta privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului. Prin Hotărîrea Parlamentului nr. 200 din 14.07.2022 a fost luat act de Raportul Comisiei de anchetă, astfel, Guvernul a fost însărcinat cu realizarea recomandărilor expuse în raport inclusiv, pe aspectul activității de exploatare a zăcămintelor de hidrocarburi de petrol și gaze.

Consecutiv, conform raportului Comisiei de anchetă a fost constatat faptul că, zăcămintele de hidrocarburi de petrol și gaze pe parcursul anilor 1995 – 2022 au fost exploatare cu o multitudine de abateri legale, astfel, prejudiciind statul și mediul înconjurător.

Totodată, s-a stabilit că, Acordul de concesiune în vederea cercetării și exploatării resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova încheiat între Guvernul Republicii Moldova și Redeco LTD La 6 iulie 1995, ulterior, drept cesionat către Compania „Valiexchimp” SRL cu excepția drepturilor de prospecțiune și explorare a resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova, conține un șir de norme lacunare care a făcut posibilă eschivarea entităților economice de la plata taxelor și impozitelor în favoarea statului.

Subsidiar, în baza constatărilor, Comisia a recomandat Guvernului, preluarea resurselor naturale la balanța statului și instituirea administrării provizorii a statului pentru procesul de extragere a acestora.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de hotărâre nu conține norme de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Drept urmare a celor expuse mai sus, în contextul în care Comisia guvernamentală este împuternicită cu supravegherea executării prevederilor Acordului dintre părțile contractare, ceea ce se realizează inclusiv prin prezentarea propunerilor ce vizează folosirea și protecția mediului geologic, precum și având în vedere statutul Comisiei ca organ de lucru permanent și consultativ pe lângă Guvernul Republicii Moldova, și reiterând asupra faptului că, expirarea termenului de valabilitate a Acordului de concesiune menționat și nivelul nesatisfăcător de realizare a obligațiilor bilaterale asumate, având la bază prevederile art. 9 alin. (1) din Legea cu privire la resursele naturale nr. 1102/1997, potrivit căroră, reglementarea posesiunii și folosinței resurselor naturale proprietate publică ține de competența Guvernului, Comisia a intervenit cu următoarele propuneri:

1) De a constata expirarea termenului de valabilitate a Acordului de concesiune, încheiat la 6 iulie 1995 între Guvernul Republicii Moldova și Compania de exploatare a resurselor "Redeco" LTD SUA., aprobat prin HG nr. 621/1995 și cesionat ulterior către S.R.L. "Valiexchimp" prin HG nr. 1102/2007;

2) S-a pus în sarcina Ministerului Mediului de a notifica cesionarul despre expirarea termenului de valabilitate a Acordului de concesiune, încheiat la 6 iulie 1995 între Guvernul Republicii Moldova și Compania de exploatare a resurselor "Redeco" LTD SUA., aprobat prin HG nr. 621/1995 și cesionat ulterior către S.R.L. "Valiexchimp" prin HG nr. 1102/2007;

3) De a institui componența nominală a Comisiei de primire-predare pentru monitorizarea transmiterii drepturilor și obligațiilor ce decurg din Acordul de concesiune;

Prin urmare a fost elaborat un plan de acțiuni întru realizarea obiectivului propus de către Comisia guvernamentală de supraveghere a executării Acordului de concesiune și ținând cont de faptul că, Ministerul Mediului are calitate de concedent, a fost dispusă elaborarea proiectului notificării companiei cu drept cesionat S.R.L. „Valiexchimp”, acesta fiind coordonat cu părțile interesate. Prin urmare, aceasta a fost expediată cesionarului fiindu-i comunicat faptul expirării termenului de valabilitate a Acordului de concesiune, încheiat la 6 iulie 1995 între Guvernul Republicii Moldova și Compania de exploatare a resurselor "Redeco" LTD SUA., aprobat prin HG nr. 621/1995 și cesionat ulterior către S.R.L. "Valiexchimp" prin HG nr. 1102/2007.

Proiectul cuprinde următoarele prevederi:

- încetarea dreptului de folosință a hidrocarburilor transmise în baza Acordului de concesiune între Guvernul Republicii Moldova și Compania „Redeco” L.T.D. din SUA privind cercetarea și exploatarea resurselor de țiței și gaze în Republica Moldova din 6 iulie 1995, aprobat prin HG nr. 621/1995, drept cesionat Companiei „Valiexchimp” S.R.L., prin HG 1102/2007, potrivit pct. 1 al prezentului proiect de hotărîre.

- instituirea comisiei guvernamentale de primire-predare care va realiza transmiterea bunurilor nominalizate, în legătură cu încetarea dreptului de exploatare a zăcămintelor vizate.

- întru executarea prevederilor articolului B alineatul 2.16 al Acordului de concesiune, compania „Valiexchimp” S.R.L. va asigura accesul comisiei guvernamentale de primire-predare la toată infrastructura, cât și să prezintă comisiei la solicitare materialele necesare inventarierii și întocmirii actelor de primire-predare.

- în scopul asigurării protecției și integrității bunurilor, s-a obligat Compania „Valiexchimp” S.R.L., să asigure funcționalitatea infrastructurii cesionate anterior, pe tot parcursul lucrărilor efectuate de către comisiei guvernamentale de primire-predare, cât și va asigura funcționalitatea infrastructurii și integritatea bunurilor, pînă la finalizarea procesului de transmitere a drepturilor patrimoniale de către Comisia guvernamentală de primire-predare și semnarea actelor prevăzute în conformitate cu la pct. 4, 5, 6, și ale proiectului hotărârii.

Ținem să relevăm că, întru realizarea transmiterii drepturilor patrimoniale, edificiilor, instalațiilor, materialelor, bunurilor mobile/imobile (agregate, utilaje, autospeciale, construcții mobile, linii de tensiune, conducte tehnologice, rezervoare, antrenate în procesul tehnologic de exploatare a zăcămintelor în baza Acordului nominalizat de la ”Valiexchimp” S.R.L către Agenția Proprietății Publice, și documentației geologice și tehnice de exploatare a zăcămintelor de hidrocarburi, pașapoartele sondelor, rapoartele săptămânale anuale privind exploatarea sondelor de la ”Valiexchimp” S.R.L către Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, se instituie Comisia guvernamentală de primire-predare constituită din reprezentanți ai Ministerului Mediului; Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; Ministerului Finanțelor; Ministerului Justiției; Agenției Proprietății Publice; Agenției Supraveghere Tehnică, Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale; Serviciului Fiscal de Stat; Institutului de Geologie și Seismologie; Primăriei satului Văleni; Întreprinderii de Stat Expediția Hidro - Geologică din Moldova; S.R.L. Valiexchimp.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli suplimentare la buget.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Nu a fost identificat cadru normativ în vigoare necesar ajustării în conformitate cu proiectul propus

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu prevederile art. 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și pct. 190 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 proiectul se înaintează pentru avizare și expertizare în modul stabilit.

8. Constatările expertizei anticorupție
Proiectul urmează a fi supus expertizei anticorupție.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Proiectul nu va fi supus expertizei de compatibilitate întrucât nu urmărește armonizarea legislației naționale la legislația Uniunii Europene.
10. Constatările expertizei juridice
Proiectul urmează a fi supus expertizei juridice

Director general

Roman COJUHARI